Gemeente Amsterdam

Memo behorende bij voordracht Pilot Markt

Aan	Dagelijks Bestuur Stadsdeel West
Van	Borek Slangen; Afdeling Markten, Gebied en Gebruik; Stadswerken
Datum	donderdag 9 april 2026

Inleiding

De Ten Katemarkt is een belangrijke voorziening voor Amsterdam-West, met een breed aanbod aan dagelijkse boodschappen en een duidelijke functie als ontmoetingsplek in de buurt. Uit de Agenda Ten Katemarkt blijkt dat de markt over veel kwaliteiten beschikt: de ligging is sterk, het boodschappenaanbod is breed en ondernemers en bezoekers zijn over het algemeen tevreden. Tegelijkertijd laat de agenda zien dat de markt zich ontwikkelt in een veranderende context. Het aanbod verschuift geleidelijk, waarbij naast het traditionele boodschappenaanbod meer ruimte ontstaat voor ready-to-eat en andere vormen van food en beleving. De agenda benadrukt daarbij dat de Ten Katemarkt in de basis een boodschappenmarkt is en moet blijven, met ruimte voor diversiteit in het aanbod. Juist die diversiteit wordt in de agenda benoemd als een belangrijke voorwaarde voor een toekomstbestendige markt. Tegelijkertijd blijkt dat deze gewenste balans in het huidige functioneren van de markt niet vanzelf tot stand komt. Op delen van de markt is de bezetting kwetsbaar en het aanbod eenzijdiger, waardoor de aantrekkelijkheid en het toekomstperspectief onder druk kunnen komen te staan. Deze combinatie van een sterke basis en een ontwikkelopgave op het gebied van diversiteit en bezetting vormt de aanleiding voor de in de agenda geformuleerde maatregelen.

Om deze ontwikkelopgave te adresseren, is het wenselijk om gerichter te kunnen sturen op de invulling en samenstelling van het aanbod op de markt. Binnen de huidige regelgeving is die sturingsmogelijkheid echter beperkt. Het bestaande instrumentarium voor een gemeentelijke markt is primair ingericht op het faciliteren van ambulante handel en het waarborgen van gelijke toegang tot marktplaatsen. Dit betekent dat de gemeente slechts in beperkte mate kan sturen op samenstelling, concept en programmering van het aanbod. Daarmee ontbreekt in de praktijk een effectief instrument om gericht te werken aan de gewenste diversiteit, aantrekkelijkheid en daarmee toekomstbestendigheid van de markt.

Tegen deze achtergrond wordt met deze voordracht uitvoering gegeven aan de in de Agenda Ten Katemarkt opgenomen maatregel om in de vorm van een pilot te experimenteren met het op afstand zetten van een deel van de markt. Met deze maatregel wordt een andere wijze van organiseren gefaciliteerd, waarin meer mogelijkheden bestaan om actief te sturen op aanbod, kwaliteit en invulling van de marktplaatsen. Ook wordt het ondernemerschap gestimuleerd. De

pilot richt zich op het laatste deel van de markt en heeft als doel om te onderzoeken in hoeverre deze aanpak bijdraagt aan een meer divers aanbod en een betere bezetting van de markt.

Bovendien past deze pilot binnen een bredere ontwikkeling waarin wordt verkend hoe markten in de stad toekomstbestendig kunnen worden georganiseerd. In het licht van de discussie over kostendekkendheid en de rol van de gemeente wordt daarbij ook gekeken naar andere organisatievormen. De pilot op de Ten Katemarkt biedt de mogelijkheid om hier in de praktijk ervaring mee op te doen en inzicht te krijgen in de werking en toepasbaarheid van deze organisatievorm.

Tot slot heeft de voorgenomen pilot gevolgen voor de afbakening en inrichting van de bestaande gemeentelijke Ten Katemarkt. Om ruimte te maken voor het pilotgebied wordt de huidige markt in beperkte mate ingekort. Dit brengt met zich mee dat de begrenzing van de gemeentelijke markt gedurende de pilot wordt aangepast en dat de inrichting van marktplaatsen op onderdelen wijzigt. Deze aanpassingen zijn noodzakelijk om de pilot ruimtelijk en organisatorisch mogelijk te maken en worden in deze voordracht nader toegelicht.

Ad 1. In te stemmen met het instellen van een pilot markt op afstand op de Ten Katemarkt, zoals uitgewerkt in het bijgevoegde instellingsbesluit.

Om de pilot mogelijk te maken, is het nodig om voor dit deel van de Ten Katemarkt een afzonderlijke markt in te stellen. Feitelijk betekent dit dat een deel van de openbare ruimte, dat vrijkomt door het inkorten van de bestaande markt, als nieuwe markt wordt aangewezen. Er is daarmee geen sprake van een wijziging (omzetting) binnen de bestaande markt, maar van het instellen van een nieuwe markt in de vorm van een pilot.

Een markt op afstand is een markt waarbij het beheer niet door de gemeente wordt uitgevoerd, maar bij de organisator ligt. Dit betekent dat de organisator verantwoordelijk is voor de inrichting en indeling van de markt, evenals voor het reinigen van het terrein en de verwerking van afval. De organisator fungeert daarbij als eerste aanspreekpunt voor de ondernemers op de markt. De relatie met de gemeente loopt via één lijn, namelijk via de vergunning die aan de organisator wordt verleend.

Voor het instellen van deze markt is een instellingsbesluit vereist. In het geval van een markt op afstand beperkt dit besluit zich tot het afbakenen van het marktterrein en het vastleggen van de basiskenmerken van de markt. De nadere invulling van de markt, waaronder de inrichting en het gebruik van de marktplaatsen, wordt overgelaten aan de organisator. Dit past bij het karakter van een markt op afstand, waarin ruimte wordt geboden voor ondernemerschap en flexibiliteit.

De markt wordt ingesteld voor een periode van drie jaar, ingaande 1 mei 2026, met de mogelijkheid voor het dagelijks bestuur om deze termijn eenmaal met maximaal één jaar te verlengen. Deze looptijd sluit aan bij het pilotkarakter van de markt, de mogelijke tijd die nodig is om een nieuwe markt op te bouwen en biedt tegelijkertijd voldoende ruimte om de effecten van de nieuwe organisatievorm te beoordelen. De besluitvorming over een eventuele verlenging vindt plaats op basis van een evaluatie van de pilot, waarbij in ieder geval de waardering van bezoekers en de

effecten op het functioneren van de Ten Katemarkt als geheel worden betrokken. De nadere uitwerking van dit evaluatiekader is opgenomen onder beslispunt 3.

Bij het opstellen van het instellingsbesluit is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de bestaande Ten Katemarkt. De openingstijden en verkooptijden zijn gelijk aan die van de gemeentelijke markt, zodat de gemeentelijke markt niet op andere tijden wordt belemmerd. In totaal biedt het pilotgebied ruimte aan maximaal 15 marktplaatsen van 4 bij 4 meter.

Gelet op het doel van de pilot om te komen tot een aantrekkelijker aanbod en nieuwe ondernemers, is ervoor gekozen om de organisator maximale ruimte te bieden bij de invulling van de markt. Dit betekent dat alle marktplaatsen in beginsel kunnen worden gebruikt als bakplaats, zonder onderscheid in 'bakken licht' of 'bakken zwaar', en dat het gebruik van eigen verkoopinrichtingen is toegestaan. Om overlast te beperken is daarbij bepaald dat per marktdag maximaal vijf marktplaatsen gelijktijdig als bakplaats in gebruik mogen zijn. Deze uitgangspunten zijn in de voorbereiding van de pilot besproken met de beoogde organisatoren en worden door hen als werkbaar gezien.

Ad 2. Kennis te nemen van de wijze waarop de pilot wordt vergund.

Voor een markt op afstand geldt dat naast het vaststellen van het instellingsbesluit een vergunning wordt verleend aan de organisator van de markt. Deze vergunning regelt de uitvoering van de markt en bevat de nadere voorschriften en afspraken die voor het functioneren van de pilot van belang zijn.

De bevoegdheid tot vergunningverlening ligt bij het college en is gemandateerd aan de ambtelijke organisatie. Om het dagelijks bestuur desondanks een volledig beeld te geven van de opzet en werking van de pilot, wordt de wijze waarop de vergunning wordt vormgegeven in dit memo kort toegelicht.

Gelet op het karakter van een markt op afstand en de rol van de organisator, is deze vergunning omvangrijker dan een reguliere vergunning voor een individuele marktondernemer. In de vergunning worden onder meer voorschriften opgenomen over het gebruik van het marktterrein, de organisatie en programmering van de markt, de afstemming met de gemeente en de omgeving, en de naleving van eisen op het gebied van veiligheid, afval en beheer.

De in de vergunning opgenomen voorschriften waarborgen dat het gebruik van het marktterrein plaatsvindt binnen de geldende regels voor openbare orde, veiligheid en overlast, zoals die ook gelden voor de gemeentelijke markt. De ruimte die binnen de pilot wordt geboden ziet daarmee op de invulling en programmering van de markt, en niet op de randvoorwaarden waaronder de markt plaatsvindt.

Onderdeel van de vergunning vormt het door de organisator opgestelde bedrijfsplan. Hierin zijn onder meer afspraken vastgelegd over de invulling van de markt, de samenwerking met de omgeving en de wijze waarop het terrein wordt beheerd en opgeleverd. Door het bedrijfsplan

onderdeel te maken van de vergunning, worden de daarin opgenomen uitgangspunten en werkwijzen juridisch geborgd.

De looptijd van de vergunning is gelijk aan de looptijd van het instellingsbesluit en bedraagt drie jaar, met de mogelijkheid tot verlenging met maximaal één jaar. Gedurende de pilot wordt periodiek gemonitord, onder andere op de bezettingsgraad, de ontwikkeling van het aanbod en de waardering van omwonenden en bezoekers. Deze monitoring biedt inzicht in het functioneren van de pilot en vormt input voor het periodieke overleg met de vergunninghouder.

Indien uit de monitoring blijkt dat de pilot niet bijdraagt aan de beoogde ontwikkeling van de markt, of indien de vergunninghouder niet handelt in overeenstemming met de vergunningvoorschriften, kan dit aanleiding geven om de vergunning tussentijds in te trekken. Daarbij wordt steeds eerst in overleg met de vergunninghouder bezien of bijsturing mogelijk is.

Ad 3. Kennis te nemen van het evaluatiekader voor de pilot, inclusief de wijze van monitoring en beoordeling.

In het eerste en tweede kwartaal van 2026 is, zoals toegezegd aan de Stadsdeelcommissie op 9 december 2026, een evaluatieopzet gemaakt. In de aangenomen adviezen is aangegeven om bij de evaluatie van de pilot mee te nemen: betaalbaarheid van het aanbod, de samenstelling van de bezoekers, duurzaamheidscriteria en waar mogelijk biologische (-en) streekproducten, lokaal ondernemerschap en lokale ambacht. En bewoners te betrekken bij de pilot (dit stond zo in de DB voordracht bij vaststelling Agenda). Dit is onderdeel van de evaluatie. Voor de volledige lijst met onderwerpen zie het kader in de bijlage.

Met dit evaluatiekader worden zowel de effecten van de pilot beoordeeld als ervaring opgedaan met deze organisatievorm. De evaluatie heeft in de eerste plaats tot doel om te beoordelen of de pilot bijdraagt aan de in de Agenda Ten Katemarkt geformuleerde opgaven. Daarbij wordt gekeken naar vier samenhangende aspecten: de ontwikkeling van de diversiteit in het aanbod, de bezettingsgraad van de markt, de waardering van bezoekers, en de mate waarin de pilot bijdraagt aan het functioneren van de Ten Katemarkt als geheel. Deze aspecten vormen de basis voor de beoordeling van de pilot en voor de besluitvorming over een eventuele verlenging.

Naast deze beoordeling heeft de pilot nadrukkelijk ook een lerend karakter. In dat kader wordt gedurende de looptijd gemonitord hoe de markt op afstand in de praktijk functioneert en welke effecten deze organisatievorm heeft. Daarbij wordt onder meer gekeken naar de ontwikkeling van het aanbod en het aantal ondernemers, de organisatie en programmering van de markt, de samenwerking met de omgeving, en de wijze waarop de organisator invulling geeft aan taken op het gebied van beheer, afval en onderhoud. Ook wordt inzicht verkregen in de effecten op de bezoekers en waar mogelijk in de kosten en inzet vanuit de gemeente.

De monitoring vindt plaats gedurende de gehele looptijd van de pilot. Voorafgaand aan de start wordt een nulmeting uitgevoerd, onder meer ten aanzien van de bezettingsgraad, het aantal ondernemers en de huidige situatie van de markt. Vervolgens worden deze gegevens periodiek geactualiseerd, zodat de ontwikkeling in de tijd inzichtelijk wordt. De uitkomsten van de monitoring

worden betrokken bij de evaluatie van de pilot. Tijdens de uitvoering van de pilot is er regelmatig contact met ondernemers en bewoners over hoe het gaat. We houden het doel voor ogen dat de pilot de Ten Katemarkt versterkt met nieuw aanbod en nieuwe ondernemers, en zo samen bouwen aan een volle en aantrekkelijke markt.

Ad 4. In te stemmen met het aangepaste instellingsbesluit voor de gemeentelijke Ten Katemarkt.

Als gevolg van het instellen van de pilot markt op afstand wijzigt de afbakening van de bestaande gemeentelijke Ten Katemarkt. Het deel van de markt dat wordt gebruikt voor de pilot maakt geen onderdeel meer uit van de gemeentelijke markt en dient daarom uit het instellingsbesluit te worden verwijderd.
Deze wijziging wordt verwerkt in een aangepaste situatietekening, waarin de nieuwe begrenzing van de gemeentelijke Ten Katemarkt is vastgelegd. Daarnaast wordt de tekstuele begrenzing van het marktterrein, zoals opgenomen in artikel 2 van het instellingsbesluit, hiermee in overeenstemming gebracht. Het instellingsbesluit wordt daarmee aangepast aan de feitelijke situatie. Inhoudelijk worden geen andere wijzigingen doorgevoerd.

Ad 5. In te stemmen met het aangepaste inrichtingsbesluit voor de Ten Katemarkt.

Als gevolg van het instellen van de pilot markt op afstand wijzigt de inrichting van de gemeentelijke Ten Katemarkt. In het inrichtingsbesluit zijn de marktplaatsen en functies daarvan vastgelegd. Doordat het laatste deel van de markt wordt onttrokken aan de gemeentelijke markt, zijn aanpassingen in de inrichting noodzakelijk. Deze aanpassingen hebben betrekking op twee onderdelen: de positionering van bakplaatsen en de positie van één AGF-ondernemer.

Bakplaatsen
Op het laatste deel van de markt waren in de bestaande situatie vijf bakplaatsen ingetekend, verdeeld over de categorieën bakken licht en bakken zwaar. Deze plaatsen komen als gevolg van de pilot te vervallen op deze locatie. Om de spreiding van bakplaatsen over de markt te behouden, zijn deze plekken opnieuw ingetekend op het overige deel van de markt. Daarnaast worden drie marktplaatsen die in de praktijk al sinds de vorige herindeling als bakplaats worden gebruikt, als zodanig bestendigd in het inrichtingsbesluit. Hiermee wordt de bestaande situatie geformaliseerd, zonder dat het feitelijke gebruik van bakplaatsen op de markt toeneemt.

Verplaatsing AGF-ondernemer

Op het deel van de markt dat wordt ingezet voor de pilot is één AGF-ondernemer gevestigd. Deze ondernemer heeft in 2025, naar aanleiding van een bezwaarprocedure, twee aaneengesloten AGF-plaatsen vergund gekregen. Met het instellen van de pilot is het noodzakelijk om deze ondernemer te verplaatsen, aangezien de betreffende marktplaatsen komen te vervallen binnen de gemeentelijke markt. Gezien de spreiding van AGF-plaatsen over de markt, de logistieke eisen die samenhangen met deze branche en de beperkte beschikbare ruimte, is het vinden van een geschikte alternatieve locatie complex gebleken. Daarbij is gebleken dat plaatsing binnen de

bestaande AGF-structuur zou leiden tot een verstoring van de evenwichtige spreiding van deze branche over de markt en tot onevenredige concurrentiedruk tussen ondernemers.

Tegen deze achtergrond wordt, gelet op de gewijzigde omstandigheden en inzichten als gevolg van de pilot, voorgesteld om de vergunning voor de betreffende marktplaatsen in te trekken. De Marktverordening biedt hiervoor de mogelijkheid. Gelijktijdig wordt de ondernemer een alternatieve locatie aangeboden op een ander deel van het marktterrein, aan de overzijde van de Kinkerstraat, waar voldoende ruimte is voor de exploitatie van een AGF-standplaats.

Participatie

Voor de voorbereiding van de pilot markt op afstand is actief ingezet op participatie met zowel marktondernemers als de omgeving. Doel hiervan was om de pilot gezamenlijk vorm te geven, draagvlak te creëren en input vanuit de praktijk mee te nemen in het voorstel.

Betrokkenheid van marktondernemers

De marktondernemers van de Ten Katemarkt zijn vanaf een vroeg stadium betrokken bij de uitwerking van de pilot. Hiervoor is een brede, diverse groep ondernemers meerdere keren bijeengekomen om mee te denken over de inrichting van de markt op afstand.
In totaal hebben drie fysieke bijeenkomsten plaatsgevonden met een brede vertegenwoordiging van ondernemers van de Ten Katemarkt. Tijdens deze bijeenkomsten is gezamenlijk gewerkt aan de inhoudelijke uitwerking van de pilot, waaronder:

- Het doel van de pilot.
- het karakter en de uitstraling van de markt op afstand;
- de manier waarop de organisatie van de markt wordt vormgegeven;
- de rol van vergunninghouders en de wijze van aanvragen;
- de criteria voor succes en de indicatoren die tijdens de pilot worden gemonitord;
- de mogelijkheden binnen de kaders van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV), waarbij tegelijkertijd ruimte is verkend om ondernemers meer vrijheid te geven in de organisatie en het aanbod van de markt.

Alle ondernemers van de Ten Katemarkt zijn voor deze bijeenkomsten uitgenodigd. En er zijn ambtelijk bij veel (markt)ondernemers 1 op 1 langs gegaan. Ondernemers die niet aanwezig konden zijn, zijn achteraf geïnformeerd over de besproken onderwerpen en de voortgang van het traject.

De input uit deze bijeenkomsten heeft geleid tot een concreter voorstel voor de invulling van de markt op afstand. Juridisch gezien diende de organisatie van de pilot ondergebracht te worden bij een rechtspersoon. Daarom is afgesproken dat de ondernemersvereniging van de Ten Katemarkt als organisator optreedt. De vereniging heeft, met ondersteuning van de gemeente, een bedrijfsplan opgesteld waarin de organisatie en invulling van de pilot nader zijn uitgewerkt.

Dit bedrijfsplan is vervolgens door de organisatoren besproken met andere marktondernemers tijdens een fysieke bijeenkomst, waarvoor geïnteresseerde ondernemers zich konden aansluiten en in 1 op 1 gesprekken.

Betrokkenheid en informatievoorziening richting bewoners en omgeving.

Naast de marktondernemers is ook de omgeving geïnformeerd over de plannen.
Er is een bijeenkomst georganiseerd voor bewoners en omliggende ondernemers in het gebied rond de Ten Katemarkt. Tijdens deze bijeenkomst werden zij geïnformeerd over:

- de Agenda Ten Katemarkt;
- de pilot markt op afstand;
- andere maatregelen binnen de agenda;
- en bredere ontwikkelingen in het gebied.

De bijeenkomst had de vorm van een informatiemarkt, waarbij per onderwerp een tafel aanwezig is waar bezoekers vragen kunnen stellen, ideeën kunnen meegeven en in gesprek kunnen gaan met betrokken medewerkers, waaronder de gebiedsmakelaar en ondernemers. Hiermee wordt ruimte geboden voor toelichting, dialoog en het ophalen van signalen uit de buurt

Representativiteit van de betrokken groep

Bij de totstandkoming van de pilot is een brede, diverse groep marktondernemers van de Ten Katemarkt betrokken geweest. Alle ondernemers hebben de mogelijkheid gehad om deel te nemen aan bijeenkomsten, mee te denken over de invulling en zich aan te sluiten bij de organisatie van de pilot.

Het voorstel is tot stand gekomen op basis van meerdere gezamenlijke sessies met een brede, diverse groep ondernemers en is het plan vervolgens gedeeld en besproken met de markt. De organisatorische rol ligt bij de ondernemersvereniging, die de belangen van de markt vertegenwoordigt en als formele partij kan optreden binnen de geldende regels. Er blijft met een brede, diverse groep marktondernemers samen gewerkt worden over de pilot.

Hiermee is sprake van een participatietraject waarin zowel de markt als de omgeving zijn geïnformeerd en betrokken bij de totstandkoming van de pilot.